

Tools4U en TACT op afstand

Wat ga je trainen? Wat geef je mee als huiswerk?

maart 2020

De situatie van onze jongeren is deze weken behoorlijk veranderd. Ze hoeven niet meer naar school, moeten thuis hun schoolwerk maken, kunnen niet naar stage of dagbesteding, kunnen niet uitgaan, komen niet meer in conflict met die ene leerkracht en hangen misschien niet meer buiten op straat met hun vrienden. Kunnen ze dan nog wel oefenen met hun vaardigheden? Gelukkig kan dat in heel veel gevallen wel. Het is soms een beetje improviseren, maar als er iets duidelijk is geworden de afgelopen dagen, is het wel dat we dat kunnen met z'n allen.

We weten natuurlijk niet hoe lang deze situatie gaat duren. Dit betekent dat het verstandiger kan zijn om niet alle bijeenkomsten via videobellen te laten plaatsvinden. Mogelijk kan de jongere niet alle vaardigheden die versterkt moeten worden in de praktijk brengen. Dan is het zaak om een deel van de bijeenkomsten nu te doen via videobellen en een deel van de bijeenkomsten te doen op het moment dat de jongere weer naar school gaat. Uiteraard moet dit afgestemd worden met de coördinatoren taakstraf.

Bij het maken van keuzes hierin, is het belangrijk om het centrale doel van Tools4U steeds goed voor ogen te houden: het moet mogelijk blijven om te kunnen werken aan het verminderen van het risico van recidive.

Welke vaardigheden ga je trainen en wat geef je jongeren mee om thuis mee te oefenen?

Het leven van de jongere zal er door alle maatregelen anders dan anders uitzien. Dit zal invloed hebben op de vaardigheden die je kunt trainen. Mogelijk zijn sommige vaardigheden moeilijker toe te passen (denk aan conflicten met docenten), maar er wordt ook een beroep gedaan op nieuwe vaardigheden die nu op de voorgrond komen te staan (bijvoorbeeld doordat de jongere heel veel tijd samen moet doorbrengen met (gestreste of verveelde) ouders en broertjes/zusjes). Dit vraagt van ons creatief en flexibel nadenken over vaardigheden om te oefenen, gekoppeld aan de doelen die zijn opgesteld. Met steeds in ons achterhoofd: hoe helpt dit om de kans op nieuwe delicten en politiecontacten te verminderen?

1. Iedere situatie is anders

Begin in ieder geval altijd met het in kaart brengen van hoe de jongere nu zijn tijd invult: Welke onderdelen zijn hetzelfde gebleven en wat is er veranderd? Welke autoriteiten zijn er nog waar de jongere contact mee heeft? Op welke vaardigheden wordt nu een zwaar beroep gedaan? Er zijn jongeren die op dit moment de hele dag binnen zijn. Er zijn ook jongeren die de hort opgaan en hele nachten wegblijven. Niet ieders leven is op dit moment even saai en begrenst.

2. Link de doelvaardigheden aan de nieuwe situatie

Hierbij kun je drie kanten op denken:

- **Zelfde vaardigheid, andere personen en situaties:** Stel een jongere oefent met 'nee zeggen'. Deze vaardigheid is in het bijzonder van belang in contact met zijn vriendengroep, maar de vriendengroep komt op dit moment niet bij elkaar (ook niet online in die samenstelling). Dan

kies de trainer ervoor in de bijeenkomst te oefenen in situaties met vrienden, maar als huiswerk de jongere te laten oefenen met zijn broers, zusjes en ouders.

- **Zelfde vaardigheid, andere uitingsvormen:** Stel dat een jongere werkt aan het verbeteren van het contact met zijn mentor (zodat zij bereid is hem meer te helpen en kansen te geven). Voordat de school dicht ging, heeft de jongere hieraan gewerkt door een presentatie te geven over de training en door haar hulp te vragen bij een dubbele afspraak. Nu er digitaal onderwijs is, versterkt hij het contact door: iedere dag ruim op tijd in te loggen op het systeem, in de chat een extra 'handje' te plaatsen als groet, en bij vragenuurtjes een vraag te stellen.
- **Zelfde doel, nieuwe vaardigheden:** Stel een jongere wordt op school vaak boos. Dit zal misschien nu thuis ook vaker gaan gebeuren. Wat op school werkt om jezelf te kalmeren en je agressie onder controle te houden, kan anders zijn dan wat thuis goed werkt. Weggaan uit de situatie is bijvoorbeeld een vaardigheid die in de thuissituatie veel (eerder en) vaker succesvol kan worden ingezet. De trainer kiest er dan voor om beide manieren te oefenen met de jongere en ook het verschil hiertussen met elkaar te bespreken (discriminatie training). Vervolgens gaat de jongere oefenen met de strategieën voor thuis. Op het moment dat de jongere weer naar school gaat is het goed om de strategieën voor school nogmaals te herhalen en te oefenen.

3. Zorg voor huiswerk waar de jongere echt mee aan de slag kan

Een goede opdracht voor thuis is een opdracht waarmee een jongere drie tot vier keer in de week kan oefenen. Bij een registratieopdracht, bijvoorbeeld over het herkennen van een emotie of risico's, kan er zelfs dagelijks worden geoefend. Spits de opdrachten zo toe dat ook in deze tijden dit herhaald oefenen in de praktijk kan plaatsvinden.

Voorbeeld 'Huiswerk voor het herkennen van risicosignalen in groepschats'

Jongeren houden contact met hun leeftijdgenoten via Instagram, Snapchat, Houseparty, Whatsapp, Telegram, GoogleMeet, etc. In de training maakt de trainer met de jongere een thermometer van signalen in groepschats, die aangeven dat het risico/gevaar oploopt. Denk bijvoorbeeld aan: veranderend taalgebruik, bepaalde dingen die gezegd worden (onderwerpen/codewoorden), plannen die worden gemaakt, bepaalde emoji's of stickers die worden gebruikt of een nieuwe groep die wordt aangemaakt met een specifiek onderwerp. Aan de thermometer wordt een eerste hulpkaart gekoppeld, die gericht is op het verlagen van het risico voor jezelf of de groep. Op deze eerste hulpkaart kan bijvoorbeeld staan:

- iemand van wie je denkt dat die misschien ook niet wil, 1 op 1 appen om het niet te doen
- een smoes bedenken waarom je niet mee wil doen
- een ander plan voorstellen

Via videobellen koppelt de trainer hier een gedragsoefening aan waarbij trainer en jongere doen alsof ze aan het chatten zijn: de trainer leest hardop voor wat hij zogenaamd typt en laat de jongere terug 'typen'. Als huiswerkopdracht geeft hij de jongere een blad mee om dagelijks bij te houden hoe hoog het risico die dag kwam en wat de jongere actief heeft ingezet om invloed op de 'temperatuur' uit te oefenen.

In bovenstaand voorbeeld zijn in het dagelijks leven voldoende oefenmogelijkheden. Voor sommige vaardigheden zullen deze kansen niet vanzelf voorbeeld komen en zal de jongere ze moeten opzoeken. Om ervoor te zorgen dat de jongere voldoende oefenmogelijkheden heeft in zijn huidige

dagelijks leven, kun je ook een beroep doen op ouders. Normaal gesproken seinen we mensen in de omgeving van de jongere vooral in om taken te verlichten. In dit geval gaat het om taakverrijking: je vraagt ouders om extra oefensituaties te creëren, zodat de jongere deze vaardigheid vaker kan oefenen. Denk bijvoorbeeld aan de vaardigheid 'op een goede manier je mening geven'. Het idee is dat de ouder dan meerdere keren in situaties actief naar de mening van de jongere vraagt of activiteiten creëert waarbij het geven van je mening vanzelf wordt uitgelokt (bijvoorbeeld discussie over een onderwerp, komen tot een gezamenlijke keuze in wat er gegeten of gedaan wordt of het eerlijk verdelen van taken in huis).

*LET OP! Dit wordt alleen gedaan bij ouders waarvan de trainer inschat dat zij het aankunnen. Voor sommige ouders zal dit al een pittige tijd zijn met alle kinderen thuis en zijn extra taken/uitdagingen niet handig. Maak dus zelf, al dan niet in overleg met een ouder, de inschatting of er voldoende 'set-up for success' is.

Omdat voor veel jongeren 1,5 uur videobellen lang is, heeft de trainer ook de mogelijkheid om de bijeenkomst iets in te korten en in plaats daarvan nog 2 maal gedurende de week een moment (van 10 tot 15 minuten) in te plannen om de getrainde vaardigheid nogmaals te oefenen. Door meerdere keren per week dezelfde vaardigheid te herhalen, in verschillende situaties, komt de vaardigheid ook beter in het systeem van de jongere te zitten.

Help elkaar door goede voorbeelden van 'Tools4U en TACt op afstand' te delen. Waar laat jij de jongeren mee oefenen nu de situatie zo is veranderd? Wat zijn situaties die ook blijven voorkomen als je thuis zit? Wat voor huiswerk geef jij mee?

Deel je vondsten/ontdekkingen, mail ze aan: l.debruin@piresearch.nl